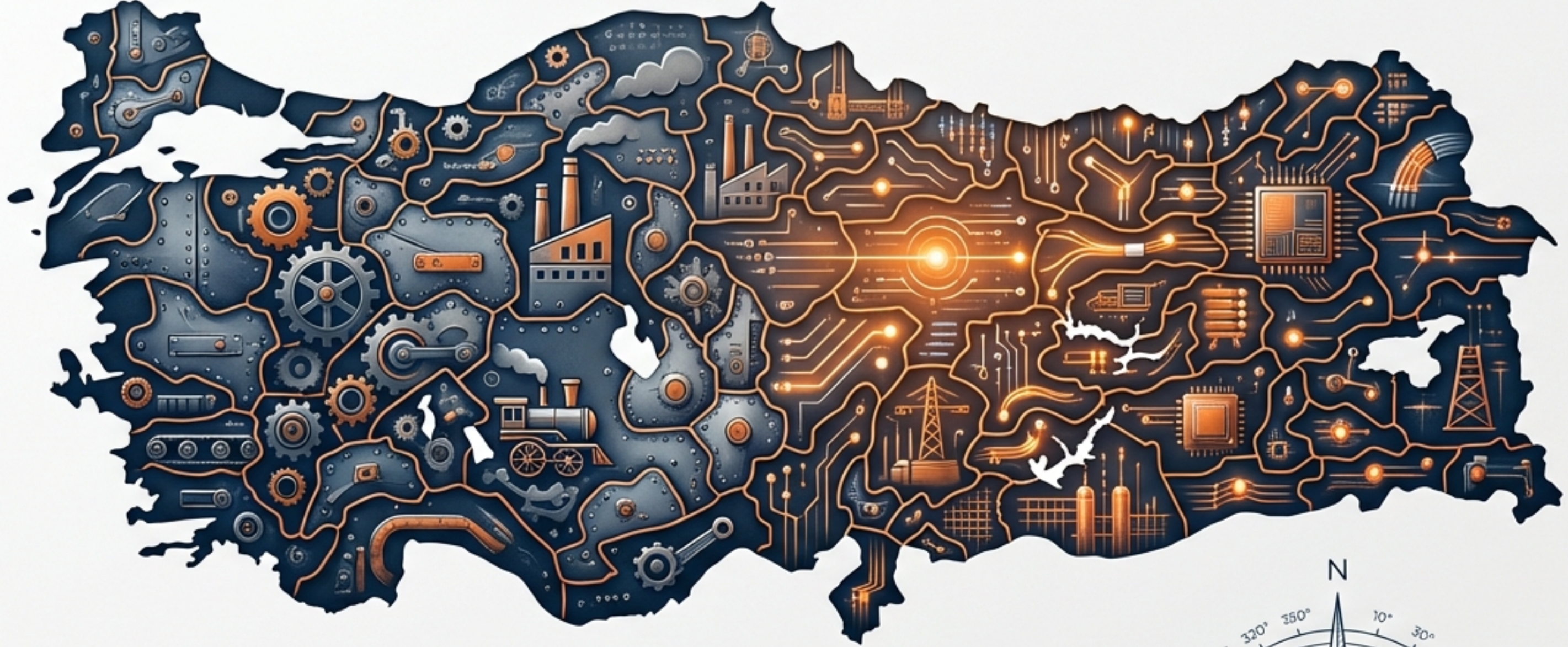

TÜRKİYE'DE SANAYİ VE SANAYİLEŞME YOLCULUĞU

TARİHSEL TEMELLER, SEKTÖREL DAĞILIM VE YERALTI KAYNAKLARI

TARİHSEL MİRAS VE DÖNÜŞÜM (1923 - BUGÜN)

1923 KOŞULLARI

- Kapitülasyonların ve dış borçların ağır yükü
- Sermaye, üretici kadro ve tarım araçlarının eksikliği
- Yetersiz ulaşım ağları

DÖNÜM NOKTASI

İzmir İktisat Kongresi (1923): Siyasi bağımsızlığın ekonomik bağımsızlıkla taçlandırılması hedefi.

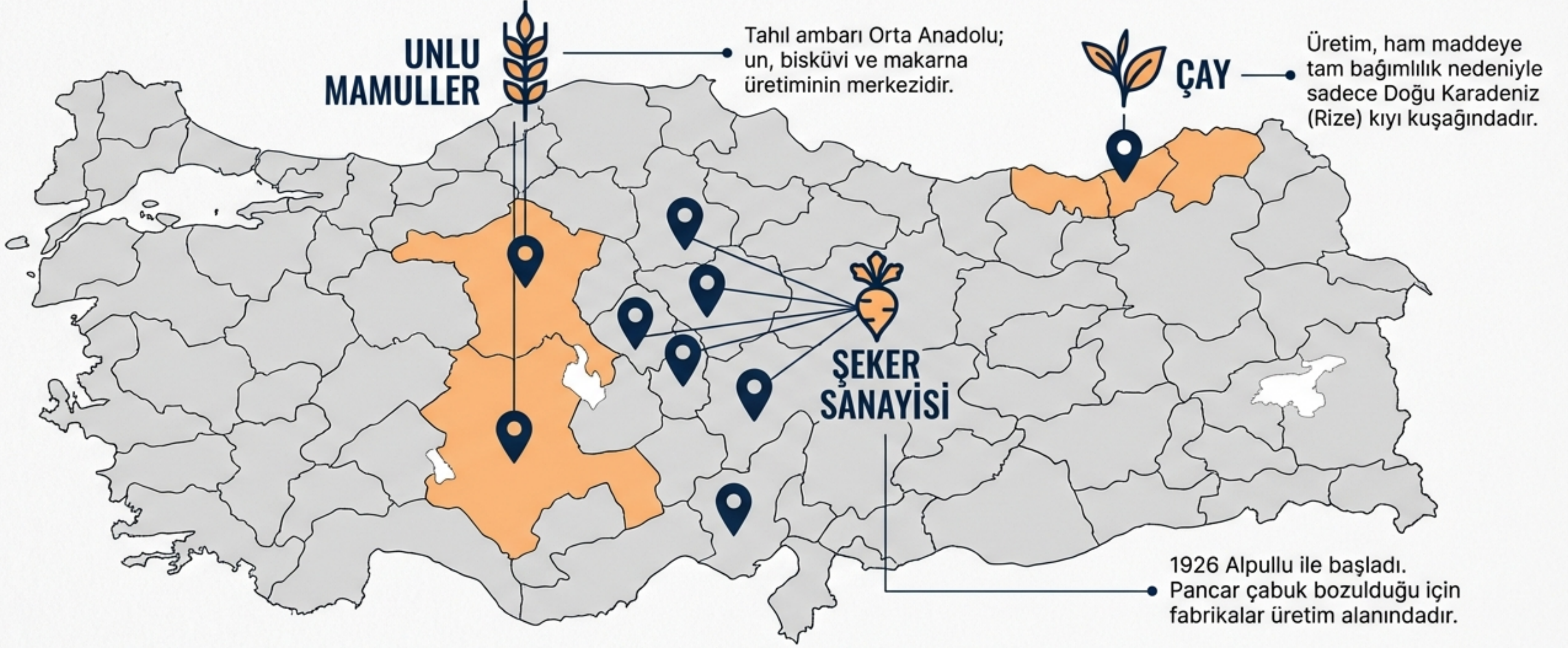
Gelişim Süreci: Başlangıçta devlet eliyle yürütülen sanayileşme, günümüzde ağırlıklı olarak özel sektör sermayesi ile büyümektedir.

“Siyasî, askerî zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar iktisadî zaferlerle desteklenmezse payidar olamaz, az zamanda söner.” — M. Kemal Atatürk (1922)

SANAYİYİ ŞEKİLLENDİREN GÜÇLER: LOKASYON FAKTÖRLERİ

GIDA SANAYİSİ: TOPRAKTAN ÜRETİME

Not: Tarımsal çeşitlilik, gıda sanayisinde ürün yelpazesini genişletmiştir.

GIDA SANAYİSİ: HAYVANSAL VE BİTKİSEL ÜRÜNLER

ET VE SÜT

- 1952'de Et ve Balık Kurumu'nun kurulmasıyla sanayileşmiştir.
- **Süt:** Konya, İzmir, Erzurum, Kars.
- **Et:** Erzurum/Kars (Hammadde) ve Büyükşehirler (Tavukçuluk - Pazara yakınlık).

YAĞ SANAYİSİ

- Ham maddeye yakınlık esastır.
- **Ayçiçeği:** Trakya (Edirne, Tekirdağ).
- **Zeytinyağı:** Ege ve Güney Marmara (Edremit, Ayvalık).
- **Mısır/Soya:** Adana.

KONSERVE

- Sebze-meyve üretiminin yoğun olduğu Akdeniz ve Ege kıyıları.
- Mevsimsel üretim avantajı.

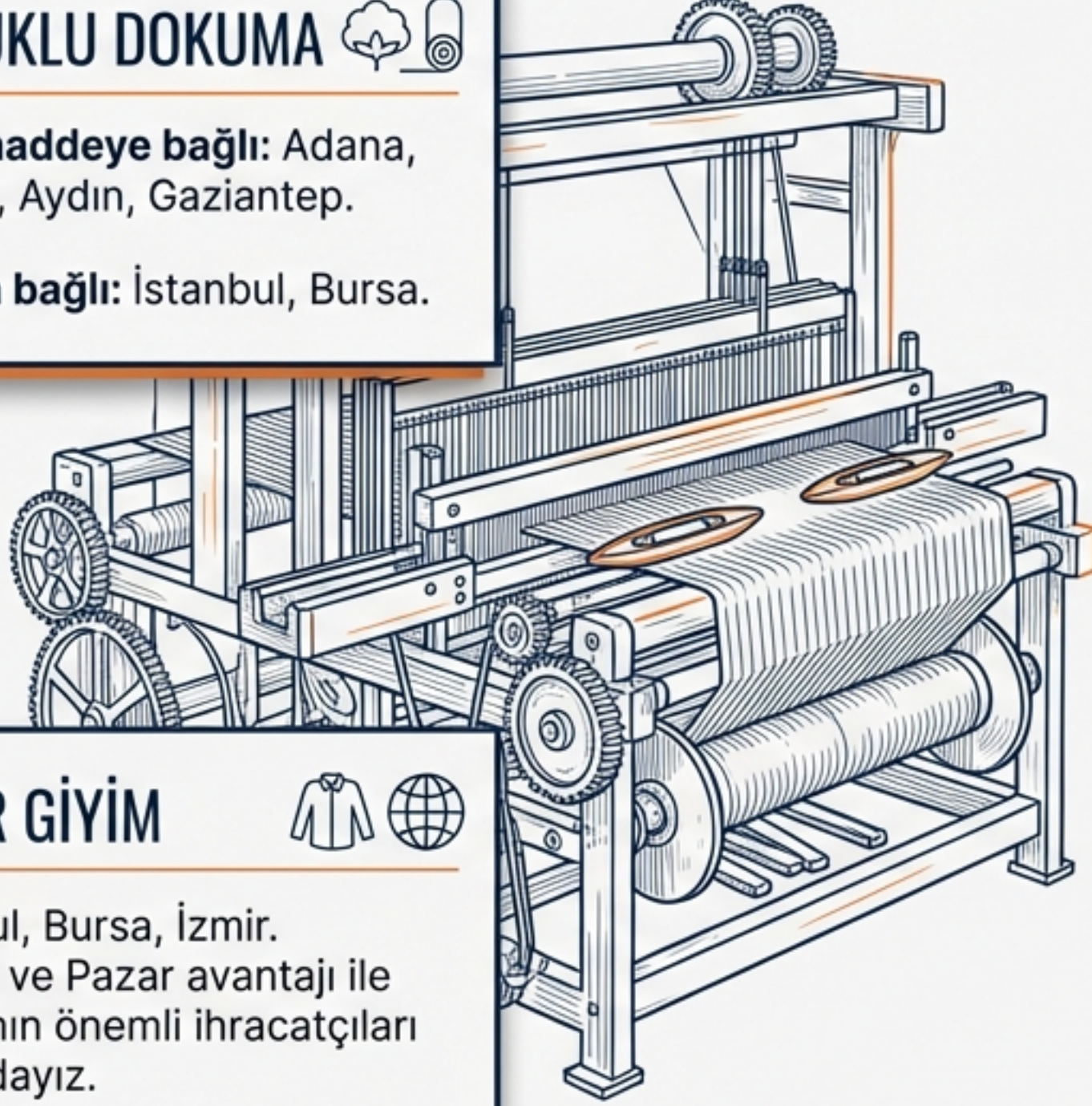
DOKUMA, TEKSTİL VE DERİ: İHRACATIN LOKOMOTİFİ

PAMUKLU DOKUMA

Ham maddeye bağlı: Adana, Denizli, Aydın, Gaziantep.

Pazara bağlı: İstanbul, Bursa.

HAZIR GİYİM

İstanbul, Bursa, İzmir.
Ulaşım ve Pazar avantajı ile dünyanın önemli ihracatçıları arasındayız.

YÜNLÜ & HALI

Sanayi: İstanbul, Kocaeli (Hereke), Uşak.

Geleneksel: Isparta, Kayseri (Bünyan), Manisa.

DERİ

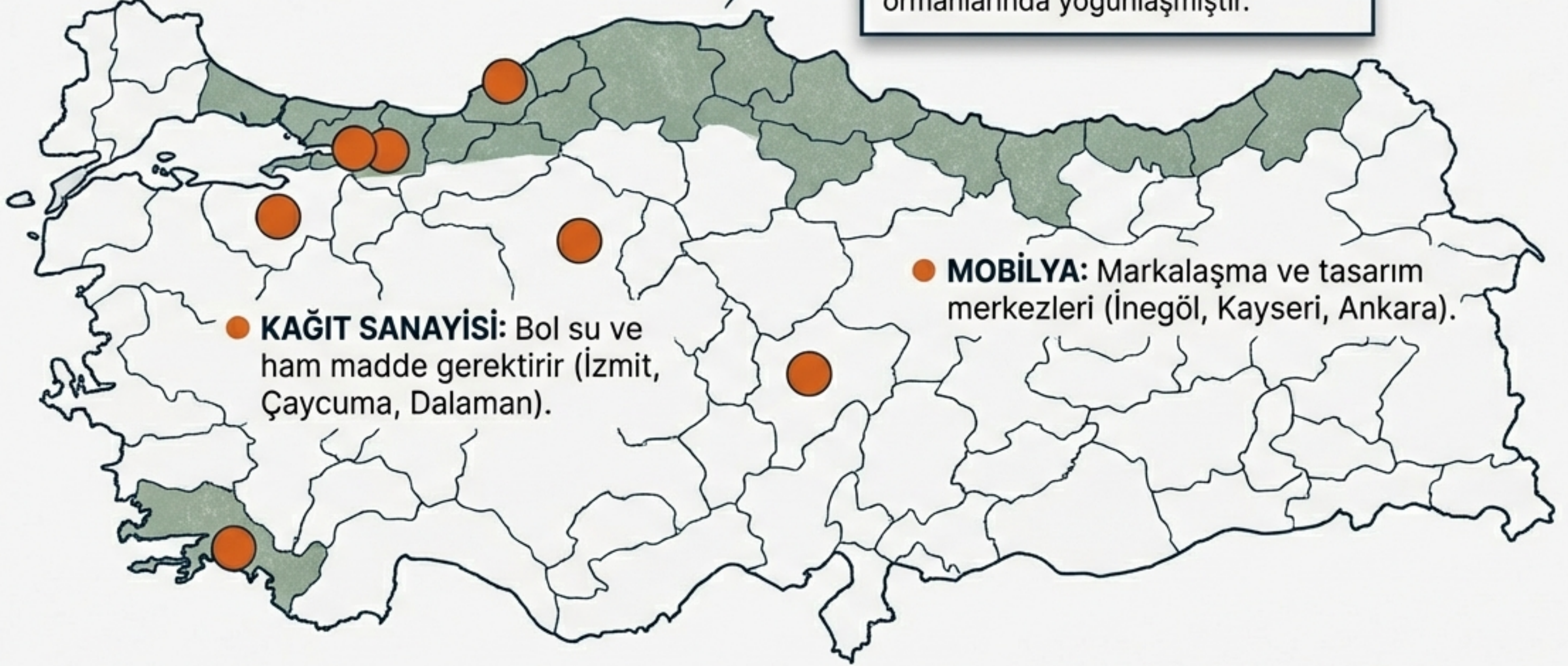

İstanbul, İzmir, Uşak ve Bolu.

ORMAN ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA: TASARIM VE ÜRETİM

KERESTE:

Ham madde kaynağı Batı Karadeniz ormanlarında yoğunlaşmıştır.

KİMYA SANAYİSİ: ENDÜSTRİNİN HAM MADDESİ

RAFİNERİLER (PETROKİMYA)

- **İzmit (İpraş), İzmir (Aliağa), Kırıkkale:** İthal petrolü işler.
- **Batman:** Yerli petrolü işleyen tek rafineridir.
- **Ürünler:** Benzin, plastik, asfalt.

GÜBRE

- Ham madde ithalatı nedeniyle tesisler kıyı şeridindedir.
- Bandırma, Iskenderun, Mersin, Samsun.

İLAÇ VE DETERJAN

- İstanbul, Kocaeli ve Ege Bölgesi'nde yoğunlaşmıştır.

TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI SANAYİ

ÇİMENTO

- Yüksek nakliye maliyeti nedeniyle üretim tesisleri ülke geneline yayılmıştır (2017 üretimi: 83.5 milyon ton).

CAM

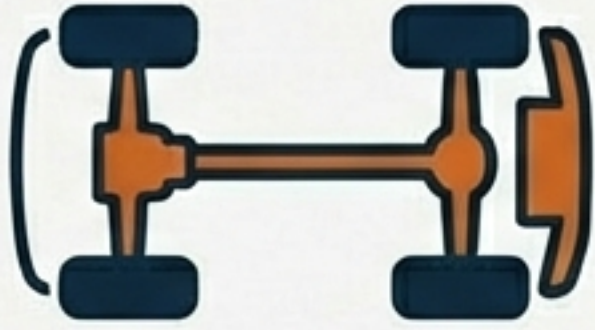
- İlk fabrika 1934 Paşabahçe. Merkezler: Kırklareli, Mersin, Eskişehir (Ham maddesi kuvars kumu).

SERAMİK & PORSELEN

- Ham maddeler: Kil, Kaolin. Merkezler: Kütahya, Bilecik (Bozüyük), Çanakkale (Çan).

MAKİNE VE ULAŞIM ARAÇLARI: AĞIR SANAYİ

OTOMOTİV

- İhracatta en büyük pay. Bursa, Kocaeli, Sakarya. (Tarihçe: Devrim, Anadol).

GEMİ (TERSANE)

- İstanbul (Tuzla) - İzmit hattı. Askeri ve sivil gemi yapımı. Yat sanayisinde Antalya/Bodrum.

DEMİR YOLU

- Eskişehir (Lokomotif), Adapazarı (Vagon), Sivas (Ray).

SAVUNMA SANAYİİ: STRATEJİK GÜÇ

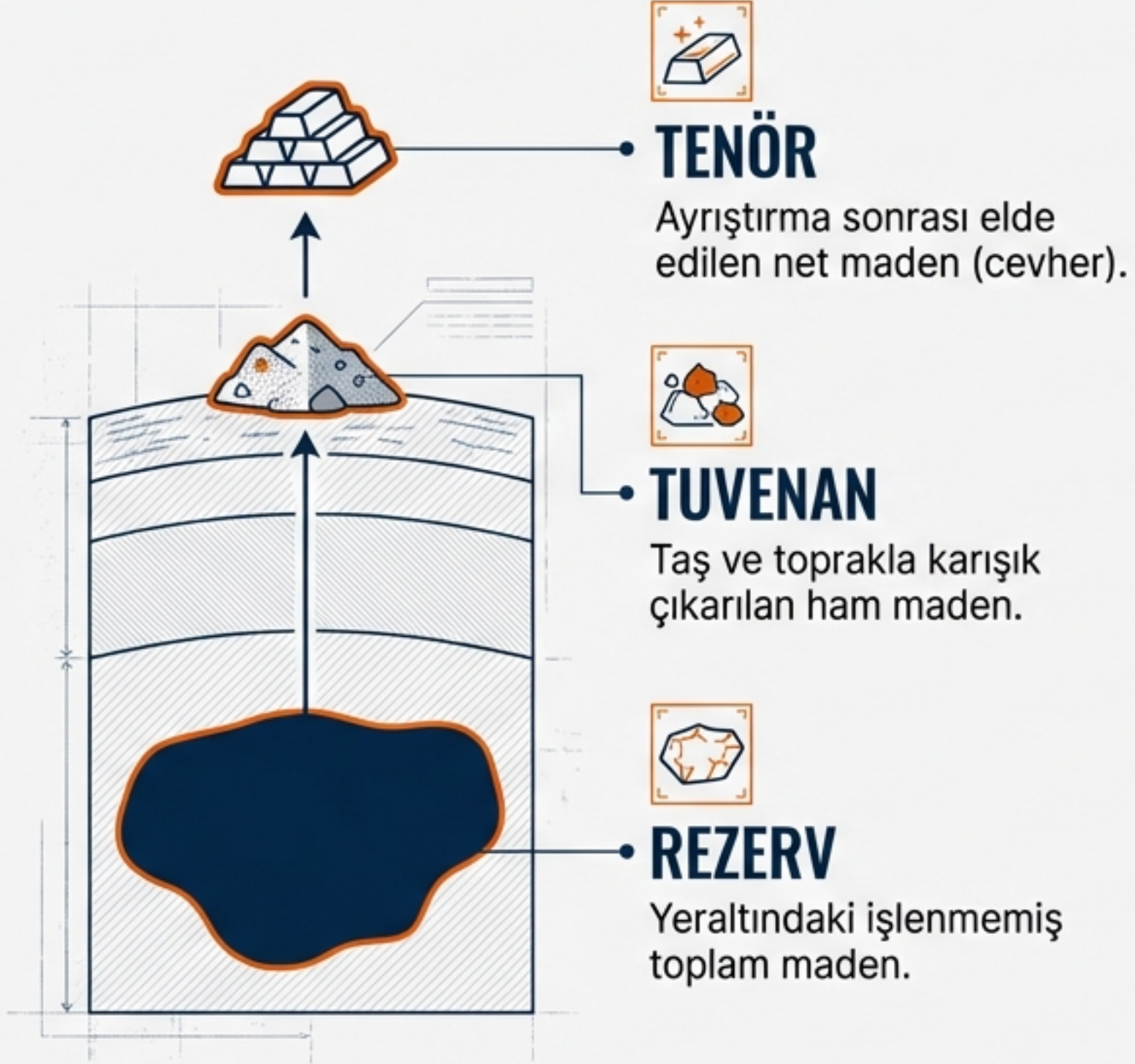

Bağlam: Türkiye'nin jeopolitik konumu, yerli savunma sanayisini bir zorunluluk kılmıştır.

ÖNCÜ KURUMLAR:

- **MKEK:** Kırıkkale (Silah ve mühimmat).
- **ASELSAN & HAVELSAN:** Ankara (Elektronik ve yazılım).
- **ASPILSAN:** Kayseri (Pil teknolojileri).
- **Havacılık:** Eskişehir.

YERALTI ZENGİNLİKLERİ: KAVRAMLAR VE TARİHÇE

MADENCİLİKTE DİŞ TİCARET DENGESİ

İHRAÇ ETTİKLERİMİZ

BOR MİNARELLERİ (Dünya Lideri), Mermer, Krom, Bakır, Feldspat.

PETROL, DOĞALGAZ, TAŞ KÖMÜRÜ, Demir.

İTHAL ETTİKLERİMİZ (ENERJİ AÇIĞI)

Madenlerin toplam **ihracattaki payı %1-2** iken, enerji dahil **ithalattaki payı %10** civarındadır.

SONUÇ: GELECEĞİ İNŞA ETMEK

Ham maddeye yakınlıkla başlayan sanayileşme süreci; bugün teknoloji, pazar erişimi ve kalifiye iş gücü odaklı kompleks bir yapıya dönüşmüştür.

“Her yeni endüstri eseri, muhitine refah ve medeniyet ve bütün memlekete mutluluk ve kuvvet vermektedir.” — M. Kemal Atatürk

Türkiye, hem yerel kaynaklarını işleyen hem de küresel pazarlara entegre olmuş bir sanayi ülkesi konumundadır.